

Adjectieven voor taalkundigen

H. Broekhuis, *Adjectives and Adjective Phrases. Modern Grammar of Dutch Occasional Papers 2.*

SJEF BARBIERS*

Abstract

Adjectives and Adjective Phrases (A&AP) is the first, preliminary, result of the larger project *A Modern Grammar of Dutch*. The goal of this project is to provide a grammar of Dutch for the professional linguist that incorporates the results of modern theoretical syntactic research in such a way that it is accessible for linguists of all frameworks and disciplines. This article evaluates A&AP in the light of the above goal. It contains a description of the many things that the theoretical perspective of A&AP adds to the knowledge found in traditional grammars such as the *Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS)*. In addition, it discusses some problems related to the theoretical perspective and makes a number of suggestions to solve these problems.

• I Algemeen

Het belangwekkende NWO-project *A Modern Grammar of Dutch* (hierna MGD) dat onder leiding van Henk van Riemsdijk wordt uitgevoerd aan de Katholieke Universiteit Brabant beoogt alle kennis die er is over de syntaxis van het Nederlands op een overzichtelijke manier bij elkaar te zetten in een Engelstalige grammatica, om deze kennis toegankelijk te maken voor de professionele taalkundige, ten behoeve van onderzoek en taalkundige toepassingen (zie Broekhuis en Van Riemsdijk 1998 voor een uitgebreide beschrijving van de doelen van dit project). *Adjectives and adjective phrases* is een van de eerste, indrukwekkende, resultaten van dit project, een bijna 500 pagina's tellend manuscript geschreven door Hans Broekhuis dat thans verschenen is als *Modern Grammar of Dutch Occasional Papers 2*. Dit manuscript moet gezien worden als een tussenrapportage die mede aan de openbaarheid wordt prijsgegeven om de taalkundige gemeenschap in de gelegenheid te stellen suggesties te doen voor verdere verbetering.¹

Het zal duidelijk zijn dat het schrijven van een dergelijke grammatica een monnikenwerk is dat een zekere onbaatzuchtigheid vergt. De taalkundige krijgt hier tal van interessante verschijnselen op een presenteerblaadje aangereikt en kan meteen met het bedenken van een mooie analyse beginnen; veel ondanikbaar maar tegelijk zeer noodzakelijk werk is al gedaan. Het heeft dan ook iets ongepasts een dergelijk werk aan kritiek

* Meertens Instituut, Postbus 94262, 1090 GG Amsterdam. E-mail: sjef.barbierts@meertens.knaw.nl.

1 In de laatste alinea van het naschrift bij deze bespreking wordt aangegeven hoe A&AP besteld kan worden.

te onderwerpen. Toch voldoe ik graag aan het verzoek van de redactie van NT om *Adjectives and adjective phrases* (hierna A&AP) te bespreken, in de hoop dat deze bespreking bijdraagt aan het welslagen en de voortzetting van het MGD-project.

Bij de evaluatie van A&AP kunnen we nagaan of A&AP voldoet aan de doelen en maatstaven die vooraf gesteld zijn. Vinden we in A&AP naast de traditioneel grammaticale kennis die al in de Algemene Nederlandse Spraakkunst (Haeseryn et al. 1997; hierna ANS) staat, inderdaad de kennis die het resultaat is van vijftig jaar modern, vooral generatief syntactisch onderzoek? Is de grammatica toegankelijk en bruikbaar voor alle taalkundigen, niet alleen voor taalkundigen met een generatieve achtergrond? Is de grammatica helder en overzichtelijk?

Een werk als A&AP geeft ook aanleiding tot een evaluatie van de resultaten van het moderne syntactische onderzoek zelf. In hoeverre heeft het moderne syntactische onderzoek nieuwe inzichten opgeleverd in de systematische eigenschappen van taal in het algemeen en het Nederlands in het bijzonder?

Alleen al een vergelijking van de omvang van A&AP met wat er in de ANS over adjectieven staat maakt duidelijk dat A&AP een enorme hoeveelheid kennis en gegevens toevoegt aan die in de ANS: de ANS heeft in totaal 65 pagina's over adjectieven en adjectiefgroepen, A&AP heeft er 497. Het verschil zit hem onder andere in de hoeveelheid ongrammaticale zinnen, waar A&AP er veel meer van heeft dan de ANS. Dit is niet verrassend in het licht van de verschillende doelstellingen en doelgroepen van de twee grammatica's. De ANS richt zich op gebruikers die het Nederlands tenminste in redelijke mate beheersen en wil hun een praktisch hulpmiddel verschaffen voor het beoordelen van de aanvaardbaarheid van hedendaags taalgebruik. De ANS bouwt voort op een heleboel vooronderstelde (deels onbewuste) kennis van het Nederlands en laat daarom veel ongrammaticale zinnen achterwege.

MGD daarentegen is bedoeld voor taalkundigen, ook taalkundigen die het Nederlands niet beheersen. Voor taalkundig onderzoek is wat niet kan in een bepaalde taal minstens zo belangrijk als wat wel kan, en daarom gaat A&AP terecht op tal van plaatsen uitvoerig in op zinnen en constructies die in het Nederlands niet mogelijk zijn. A&AP kan dit op een zinvolle manier doen omdat de theorie aanleiding geeft tot specifieke empirische vragen, omdat de theorie diagnostische hulpmiddelen verschaft voor de beantwoording van deze vragen, en omdat het alleen met behulp van een theorie mogelijk is een keuze te maken uit het in principe oneindige aantal ongrammaticale zinnen dat zou kunnen worden besproken.

Net als in de ANS is in MGD, althans in het eerste deel van het project, gekozen voor een thematische ordening op basis van de syntactische categorieën adjectief, nomen, verbum en prepositie. Deze keuze heeft twee duidelijke nadelen: ze zal gaan leiden tot onnodige redundantie en ontnemt het zicht op het systeem dat ten grondslag ligt aan bepaalde syntactische verschijnselen. Zo worden in hoofdstuk 6 adjectieven besproken in hun gebruik als predicatieve complementen (ook wel bekend als resultatieve bepalingen). Een voorbeeld is gegeven in (1a):

- (1) a Jan loopt zijn schoenen [_A *kapot*]
 b Jan gooit zijn schoenen [_{PP} *op de tafel*]
 c De commissie maakte Jan [_N *voorzitter*]

Zo'n bespreking zal ook moeten plaats vinden bij de beschrijving van prepositionele predicatieve complementen (1b) en nog eens bij de beschrijving van nominale predicatieve complementen (1c). Liever had ik dit alles bij elkaar gezien in een hoofdstuk over predicatieve complementen. Dat zou het mogelijk maken de eigenschappen van prepositionele, adjectivale en nominale predicatieve complementen met elkaar te vergelijken en inzicht te krijgen in de systematische eigenschappen van predicatieve complementatie enerzijds en categoriegebonden verschillen anderzijds. Anders gezegd, MGD zou theoretisch interessanter zijn zonder direct theoriespecifiek te worden als gekozen zou worden voor ordening op basis van syntactische constructies in plaats van syntactische categorieën. Ik moet hier direct aan toevoegen dat de CD-ROM die van MGD zal worden gemaakt een deel van deze bezwaren ondervangt.

De bijdrage van comparatief onderzoek, toch essentieel in de moderne syntaxis, is voorzover ik kan zien in A&AP heel gering. Overigens kun je je afvragen of sommige verschijnselen waarvan we weten dat ze in veel talen vrijwel hetzelfde zijn niet eerder in een project als SynCom in plaats van in MGD thuishoren.² Zo voegt de beschrijving in hoofdstuk 8 van adverbiaal gebruikte adjectieven in het Nederlands eigenlijk nauwelijks iets toe aan wat we weten over zulke adjectieven in bijvoorbeeld het Engels (Jackendoff 1972) of het Italiaans (Cinque 1999).

Evaluatie van de moderne syntaxis zelf op basis van A&AP is niet zo eenvoudig. Omdat verwijzingen vooralsnog ontbreken is het niet goed mogelijk vast te stellen welke gedeelten traditionele kennis bevatten, welke gedeelten een weergave zijn van modern taalkundig onderzoek, en welke gedeelten het resultaat zijn van onderzoek in het kader van het MGD-project zelf. Als we de moderne syntaxis evalueren in de vorm van de vraag *Wat begrijpen we nu van adjectieven?*, dan lijkt het antwoord op grond van A&AP dat de moderne taalkunde weliswaar een schat aan nieuwe gegevens en ook diagnostische hulpmiddelen heeft opgeleverd, maar dat er nog teleurstellend en uitdagend veel is wat we niet begrijpen, waaronder zeer elementaire observaties.

A&AP lijkt me heel toegankelijk voor taalkundigen van allerlei scholen en subdisciplines, hoewel dit wellicht beter beoordeeld kan worden door iemand die niet in het generatief syntactische kader werkt. Broekhuis is er op de meeste plaatsen uitstekend in geslaagd zijn grammatica theorieneutraal te houden door het vermijden van theoriespecifieke termen, assumpties en analyses. Daardoor is A&AP in de eerste plaats een geordende dataverzameling, waarbij moet worden opgemerkt dat het voor een dataverzameling verrassend leesbaar geschreven is.

● **2 A&AP en ANS**

A&AP (meer in het algemeen, MGD) is een theoretische syntaxis van het Nederlands zonder theorie. De resultaten van modern theoretisch syntactisch onderzoek worden gepresenteerd, maar omwille van de toegankelijkheid veelal zonder de bijbehorende theorieën. De rest van dit artikel gaat over de voor- en nadelen die de (verborgen) theorie met zich

² SynCom is een wereldwijd project dat beoogt een groot aantal state-of-the art case studies bijeen te brengen om zo de resultaten van modern syntactisch onderzoek elektronisch (d.w.z. als CD-ROM of Web site) toegankelijk te maken. Een projectbeschrijving is te vinden op: <http://www-uilots.let.uu.nl/syncom/>.

meebrengt. In deze paragraaf zal per hoofdstuk worden nagegaan welke informatie A&AP, meestal dankzij de theorie, toevoegt aan de reeds in de ANS aanwezige informatie over de syntaxis van adjectieven. In paragraaf 3 worden aan de hand van voorbeelden enkele problemen besproken die samenhangen met de theoretische invalshoek.

2.1 Distributie, verbuiging en semantische classificatie

Hoofdstuk 1 geeft naast een overzicht van de syntactische distributie en verbuiging van adjectieven in de eerste plaats een semantische classificatie. We vinden hier in feite dezelfde onderwerpskeuze als in hoofdstuk 6 van de ANS, en de ordening van de verschillende onderwerpen is niet essentieel anders. De semantische classificatie van adjectieven in A&AP verschilt enigszins van die in de ANS. A&AP maakt voor deze classificatie gebruik van de verzamelingenleer, waaraan veel van de vooruitgang in de moderne semantiek te danken is.³ Een goede toepassing van de verzamelingenleer treffen we aan bij de bespreking van antonymie en de licentiëring van negatief-polaire elementen. Waarom *Het is moeilijk om er ook maar IETS over te zeggen* goed is en *Het is makkelijk om er ook maar IETS over te zeggen* fout kan, zoals bekend, elegant worden uitgelegd in verzamelingstheoretische termen. Aardig in dit hoofdstuk is ook de verhelderende schematische weergave van scalaire eigenschappen van adjectieven. In sommige gevallen worden er enigszins willekeurig aandoende beslissingen genomen over de vraag of een adjectief al of niet een absoluut begin- of eindpunt heeft. Zo wordt gezegd dat het adjectief *ziek* (A&AP:23) een schaal geeft met een beginpunt maar niet met een eindpunt. Hoe dit kan worden vastgesteld is onduidelijk, en het lijkt me dat als *ziek* al links begrensd is, dat die begrenzing dan vaag is.

2.2 Complementatie

Hoofdstuk 2 gaat over complementen van adjectieven. Waar de ANS slechts tweeëneenhalve pagina besteedt aan een korte opsomming van mogelijke complementen van adjectieven en daarmee is uitgepraat over dit onderwerp, besteedt A&AP maar liefst 28 pagina's aan dit onderwerp. Nauwkeurig wordt beschreven dat er adjectieven zijn die verplicht een PP-complement nemen (bv. *rouwig om*), adjectieven die optioneel een PP-complement nemen (bv. *boos (op)*), en adjectieven waarvan de betekenis verandert bij afwezigheid van het PP-complement (bv. *gewoon (aan)*). Vervolgens wordt beschreven op welke lineaire plaatsen een PP-complement ten opzichte van het selecterende adjectief kan staan, met welke structurele posities deze lineaire plaatsen corresponderen, welke van deze posities basisposities zijn en welke afgeleide posities.

2.3 Modificatie

A&AP besteedt in hoofdstuk 3 bijna 80 pagina's aan het onderwerp modificatie van adjectieven, waar de ANS het met 8 pagina's afkan. Hier zijn wat zaken die A&AP toevoegt aan wat de ANS al wist: (i) het belang van de notie schaal bij de analyse van adjectivale modificatie; (ii) de klasse der graadaanduidende of versterkende voorbepalingen bij scalaire

³ In de ANS wordt ook wel gebruik gemaakt van verzamelingenleer, bijvoorbeeld in hoofdstuk 14.4 over determineerders, maar niet bij de beschrijving van adjectieven.

adjectieven valt zinnig op te delen in *amplifiers* (voorbeeld: *heel goed*), *downtoners* (vb. *vrij aardig*) en *neutral intensifiers* (vb. *redelijk tevreden*); (iii) een uitvoerige bespreking van de syntaxis van interrogatief *hoe* (vb. *Hoe hard is die nieuwe computer nodig?*) en de exclamatieve *wat*-constructie (vb. *Wat loop jij raar!*) en (iv) een uitvoerige bespreking van omsluitende bepalingen met *zo* (vb. *De vergadering was zo saai dat ik ervan in slaap viel.*).

In drie paragrafen (3.1.4.3 - 3.1.4.5) wordt uitgebreid aandacht besteed aan modificatie van een adjectief met de intensiverende elementen *te*, *voldoende* en *genoeg*. Deze paragrafen behandelen ieder één element en hebben hetzelfde stramien. Telkens wordt eerst beschreven dat bij aanwezigheid van een van deze elementen ook de aanwezigheid van een *voor*-PP of infinitiefzin mogelijk wordt, die een norm uitdrukt (*groot genoeg voor de disco, te leuk om weg te laten*). Ten tweede wordt gekeken of intensiverende element, adjectief en *voor*-PP/infinitiefzin één constituent vormen. In de derde plaats wordt beargumenteerd dat niet het adjectief maar het intensiverende element de *voor*-PP of infinitiefzin selecteert. Als vierde onderdeel van het stramien wordt nagegaan hoe de betreffende constructie zich gedraagt in omgevingen waarin het zogenaamde *head final filter* actief is. Dit filter zegt dat bij een attributief gebruikt adjectief complementen en modificeerders van dat adjectief eraan vooraf moeten gaan, zonder daar overigens een verklaring voor te geven (voorbeeld: *een <voor die baan> veel te intelligente <*voor die baan> student*). Ten vijfde wordt gekeken of de *voor*-PP scrambling kan ondergaan en tenslotte wordt beschreven dat de aanwezigheid van de intensiveerders *te*, *voldoende* en *genoeg* de aanwezigheid van andere modificeerders kan blokkeren.

Een algemeen probleem in dit hoofdstuk, en ook wel in sommige andere hoofdstukken, vormen de grammaticaliteitsoordelen. In nogal wat gevallen is een gegeven zin volgens A&AP ongrammaticaal en volgens mij grammaticaal, en omgekeerd, en het kostte mij geen enkele moeite moedertaalsprekers te vinden die mijn oordelen delen. Ik zal de lezer mijn lijstje van verschillen in oordelen besparen, maar aangezien de oordelen in een *reference grammar* toch een redelijke mate van representativiteit moeten hebben lijkt het me geen overbodige luxe de zinnen nog eens aan een aantal sprekers voor te leggen. Ook zou ik willen aanraden de al te subtiele vijfpuntsbeoordelingsschaal van ongrammaticaal naar grammaticaal te reduceren, bijvoorbeeld tot ongrammaticaal, grammaticaal en verdeelde oordelen.

2.4 Stellende, vergrotende en overtreffende trap

Hoofdstuk 4 behandelt de trappen van vergelijking: de stellende, vergrotende en overtreffende trap. We treffen er bijna alles aan wat in de ANS besproken wordt en nog veel meer. Net als in hiervoor besproken hoofdstukken wordt hier en daar een poging gedaan de semantiek van een constructie in een expliciete logische formule weer te geven. Echt veel voegen dergelijke formules in A&AP echter niet toe; ze spelen verder nauwelijks een rol in de gepresenteerde semantische en syntactische beschrijvingen.

Een belangrijker verschil met de ANS is de uitvoerige beschrijving van de distributie van de *als/dan/van*-woordgroepen die op een adjectief in de stellende, vergrotende of overtreffende trap kunnen volgen.⁴ Zoals in andere hoofdstukken gebeurt dit met behulp van

⁴ De interne structuur van dergelijke woordgroepen komt in een ander, nog te schrijven deel van MGD aan de orde.

constituenttesten en operaties zoals extrapositie. Ook de plaats van deze woordgroepen ten opzichte van een door het adjectief geselecteerd PP-complement komt aan de orde.

Interessant is paragraaf 4.3, waar de overeenkomsten en verschillen tussen vergelijking en modificatie aan de orde komen, bijvoorbeeld de overeenkomsten en verschillen tussen *duidelijker* (vergelijking) en *erg duidelijk* (modificatie). Deze paragraaf is een goed voorbeeld van wat theoretisch syntactisch onderzoek kan toevoegen aan traditioneel onderzoek. Betoogd wordt dat modificatie en vergelijking syntactisch hetzelfde zijn. Dit gebeurt met behulp van de positie van PP-complementen bij pseudo-participia en sommige deverbale adjectieven, zoals *ingenomen* en *afhankelijk*.

Eerder in A&AP (in paragraaf 2.3.1.3) wordt vastgesteld dat de basispositie van het PP-complement van een gewoon adjectief rechts van dat adjectief is, zoals in (2a), hoewel zo'n PP (met een ietwat andere intonatie) ook links van het adjectief kan voorkomen, als in (2b).

- (2) a dat Jan niet [_A boos] [PP over die opmerking] is
 b dat Jan niet [_{PP} over DIE opmerking] [_A boos] is

De test voor het vaststellen van de basispositie van PP is verplaatsing van een R-pronomen: als *er*, *daar* of *hier* uit de PP kan worden gehaald wordt dat opgevat als evidentie voor de aanname dat de PP in zijn basispositie staat.⁵ De voorbeelden (3a) en (3b) laten zien dat *daar* wel uit de PP *daarover* kan worden gehaald als die rechts van *boos* staat, maar niet als die links van *boos* staat. Als deze test wordt toegepast op pseudo-participia (en sommige deverbale adjectieven) dan blijkt dat de basispositie van een PP-complement zowel links als rechts van het pseudo-participium kan zijn (3c,d).

- (3) a dat Jan daar niet [_A boos] [_{PP} ~~daar~~ over] is
 b *dat Jan daar niet [_{PP} ~~daar~~ over] [_A boos] is
 c dat Jan daar niet [_A ingenomen] [_{PP} ~~daar~~ mee] is
 d dat Jan daar niet [_{PP} ~~daar~~ mee] [_A ingenomen] is

Als de PP aan het pseudo-participium voorafgaat moet een modificeerder als *erg* voor de PP staan; tussen PP en het adjectief levert ongrammaticaliteit op (4a). Bij de omschreven comparatief en superlatief moeten de elementen *meer* en *meest* eveneens voor de PP staan (4b,c). Het ligt dan voor de hand deze elementen dezelfde syntactische positie en status toe te kennen als de modificeerder *erg*. Een extra argument hiervoor, dat A&AP vergeet te vermelden, is dat deze elementen en *erg* in complementaire distributie zijn.

- (4) a dat Jan daar niet <erg> [_{PP} ~~daar~~ mee] <*erg> ingenomen is
 b dat Jan daar niet <meer> [_{PP} ~~daar~~ mee] <*meer> ingenomen is
 c dat Jan daar niet <het meest> [_{PP} ~~daar~~ mee] <*het meest> ingenomen is

Nu blijkt dat het PP-complement van de synthetische comparatief en superlatief van pseudo-participia (en sommige deverbale adjectieven) zijn basispositie alleen maar rechts daarvan kan hebben (5b,c; A&AP:192).

⁵ In de voorbeelden geeft een doorgehaalde constituent de basispositie van die constituent aan, vóór verplaatsing.

- (5) a dat Jan daar niet <_{PP} ~~daar~~ voor> geschikt <_{PP} ~~daar~~ voor> is
 b dat Jan daar niet <*_{PP} ~~daar~~ voor> geschikter <_{PP} ~~daar~~ voor> is
 c dat Jan daar niet <*_{PP} ~~daar~~ voor> het geschiktst <_{PP} ~~daar~~ voor> is

Deze observaties volgen mooi uit de aanname dat synthetische comparatieven en superlatieven dezelfde syntactische positie hebben als de elementen *meer* en *meest* en de modificeerder *erg*, namelijk voor de meest linkse PP.

A&AP gaat nog een stap verder door te stellen dat de basispositie van het comparatief- en superlatiefmorfem dezelfde is als die van *meer*, *meest* en *erg* (6a-c) en dat het adjectief vanuit een lagere positie naar die positie toe verplaatst (6d; A&AP:192):

- (6) a meer / meest <_{PP} voor die baan> [_A geschikt] <_{PP} voor die baan>
 b erg <_{PP} voor die baan> [_A geschikt] <_{PP} voor die baan>
 c -er / -st <_{PP} voor die baan> [_A geschikt] <_{PP} voor die baan>
 d geschikt-er / -st <_{PP} voor die baan> [_A ~~geschikt~~] <_{PP} voor die baan>

Hoewel dit een theoretisch elegante analyse is omdat de basisposities van adjectief en PP's constant worden gehouden en de onmogelijkheid van een preadjectivale PP automatisch volgt, kan deze analyse voor zover ik kan nagaan niet worden onderscheiden van een analyse waarin adjectief en comparatief-/superlatiefmorfem in hun geheel direct in de positie voor de linker PP worden gegenereerd. Waar op andere plaatsen in A&AP een grote theoretische terughoudenheid wordt betracht (soms zelfs te groot; zie paragraaf 3), is hier de beschrijving theoretisch niet terughoudend genoeg, tenzij er argumenten gegeven kunnen worden die aantonen dat het adjectief inderdaad uit een lagere positie afkomstig is.

2.5 Attributief gebruikte adjectieven

Hoofdstuk 5 behandelt achtereenvolgens de verbuiging van bijvoeglijke naamwoorden, de positie van attributieve adjectieven ten opzichte van andere prenominalemente elementen, attributief gebruikte complexe adjectivale woordgroepen, ellipsis van nomina, en de onderlinge volgorde van attributieve adjectieven. Het deel over adjectivale flexie verschilt nauwelijks van wat we in de ANS aantreffen. Een klein verschil met mogelijk grote gevolgen en daarom het bespreken waard, is dat waar de ANS eenvoudigweg beschrijvend spreekt van de onverbogen vorm, A&AP (p. 205) de min of meer impliciete claim doet dat er bij de onverbogen vorm een nul-morfem aanwezig is:

- (7) Flexie van attributief gebruikte adjectieven
 a [+neutrum][+indefinit][+enkelvoud] ==> adjectief + Ø
 b anders: adjectief + -e

Het verschijnsel van nomen-ellipsis dat verderop in dit hoofdstuk besproken wordt geeft echter aanleiding tot de gedachte dat er in geval (7a) juist geen nulmorfem aanwezig is. Voor veel sprekers van het Nederlands is N-ellipsis namelijk onmogelijk als het adjectief onverbogen is, vergelijk *Over films gesproken, ik heb een mooie gezien* met **Over boeken gespro-*

ken, ik heb een mooi gelezen. Op verschillende plaatsen in de literatuur (bv. Barbiers 1990, Kester 1996) is betoogd dat het verbuigingsuffix aanwezig moet zijn om de formele kenmerken van het ontbrekende nomen lokaal terugvindbaar te maken.

Als er bij de onverbogen vorm inderdaad een nulmorfeem aanwezig zou zijn, dan zou dat nulmorfeem bij uitstek in staat moeten zijn tot formele identificatie van het ontbrekende nomen: het nulmorfeem zou gegeven (7a) immers een unieke kenmerkspecificatie hebben, in tegenstelling tot de sjwa in (7b) die zeven verschillende kenmerkspecificaties kan vertegenwoordigen. Het lijkt er dus op dat afwezigheid van sjwa correspondeert met afwezigheid van een verbuigingsmorfeem. De intrigerende vraag waarom afwezigheid van het verbuigingsmorfeem de lege N niet uniek kan identificeren moet voor zover ik weet nog altijd beantwoord worden.

Paragraaf 5.2 gaat over de positie van attributieve adjectieven binnen DP. Hier vinden we elementaire observaties zoals dat een attributief adjectief niet vooraf kan gaan aan een lidwoord of aanwijzend voornaamwoord, en normaliter ook niet kan volgen op het nomen. De vraag naar het waarom van deze elementaire volgorde restricties blijft onaangeroerd, waarschijnlijk omdat deze vraag tot voor kort in de literatuur nauwelijks is gesteld (maar zie Barbiers 1991). De vooruitgang die geboekt is dankzij modern taalkundig onderzoek is kennelijk nogal ongelijk verdeeld over de verschillende empirische domeinen. Terwijl we inmiddels behoorlijk geavanceerde theorieën hebben over zulke complexe verschijnselen als anaforische afhankelijkheden of lange vraagwoordverplaatsing, is er betrekkelijk weinig gewerkt aan een theorie die iets zegt over ogenschijnlijk simpele kwesties als de positie van een adjectief in een DP.

Paragraaf 5.4 behandelt uitvoerig N-ellips en grenst het af van andere, erop lijkende verschijnselen zoals zelfstandig gebruik van adjectieven. N-ellips krijgt in de ANS in totaal ongeveer één bladzijde en wordt zonder enige argumentatie geanalyseerd als zelfstandig gebruik van adjectieven, een goed voorbeeld van het feit dat ook beschrijvende taalkunde gebruik maakt van een theorie.

2.6 Predicatief gebruikte adjectieven

De eerste twee paragrafen van hoofdstuk 6 gaan over adjectieven in de functie van wat traditioneel het naamwoordelijk gezegde heet. Op dit terrein is de laatste decennia veel onderzoek gedaan en vooruitgang geboekt (zie bijvoorbeeld Stowell 1981 en Hoekstra 1988) en dat is goed te merken. Alle gevallen van predicatief gebruikte adjectivale complementen worden in deze paragrafen naast elkaar gezet en waar nodig met behulp van in de moderne syntaxis ontwikkelde testen van elkaar onderscheiden. Hier wordt duidelijk waarom de noties koppelwerkwoord en naamwoordelijk gezegde inmiddels achterhaald zijn. Wat traditioneel de koppelwerkwoordconstructie heet is maar één geval van het veel algemenere verschijnsel van predicatieve complementatie, het verschijnsel dat een werkwoord in plaats van een zelfstandignaamwoordsgroep een zogenaamde *small clause* als complement neemt, een predicaat dat zelf een subject heeft. Predicatieve complementatie is niet beperkt tot koppelwerkwoorden maar is ook mogelijk met transitieve en intransitieve werkwoorden.

De paragrafen 3 en 4 van dit hoofdstuk gaan over predicatieve supplementen zoals *boos* in *Jan heeft de brief boos verscheurd*. Dit zijn adjectivale predicaten die eerder adjuncten dan

complementen zijn; zo zijn ze bijvoorbeeld weglaatbaar zonder dat de betekenis van het werkwoord verandert, in tegenstelling tot predicatieve complementen. Interessant zijn de subparagrafen waarin aangetoond wordt dat deze predicatieve supplementen op twee posities kunnen staan, vooraan en achteraan in het middenveld. De syntactische en semantische eigenschappen variëren met deze posities (zie 7a,b), en dat werpt weer een interessant licht op scrambling.

Wat ontbreekt in dit hoofdstuk is een beschrijving van de mogelijkheden om predicatieve supplementen te extraponeren. Dat heeft wellicht te maken met het feit dat geëxtraponeerde predicatieve supplementen komma-intonatie vergen tussen werkwoord en supplement, en dat de verplichte aanwezigheid van komma-intonatie vaak wordt opgevat als een teken dat het hier om twee aparte zinnen gaat of om een *afterthought*. Ten onrechte, want het is duidelijk dat een geëxtraponeerd supplement alleen maar de interpretatie kan hebben die een supplement links in het middenveld heeft, zoals (8c) laat zien.

- (8) a Jan zegt dat hij dronken de disco niet binnenkwam
I. 'Jan zegt dat hij de disco niet binnenkwam als hij dronken was'
b Jan zegt dat hij de disco niet dronken binnenkwam
II. 'Jan zegt dat hij niet dronken was toen hij de disco binnenkwam'
c Jan zegt dat hij de disco niet binnenkwam, dronken
I. 'Jan zegt dat hij de disco niet binnenkwam als hij dronken was'
II. *'Jan zegt dat hij niet dronken was toen hij de disco binnenkwam'

Dit past binnen de generalisatie geformuleerd in De Haan (1976), namelijk dat adverbia die in het linkerdeel van het middenveld kunnen of moeten staan (laten we zeggen links van negatie) wel geëxtraponeerd kunnen worden, terwijl adverbia die alleen maar in het rechterdeel kunnen staan niet geëxtraponeerd kunnen worden.

In de laatste paragraaf van dit hoofdstuk vinden we nog een aantal interessante onderwerpen, waaronder een generatieve klassieker: de *easy-to-please*-constructie. Wie op zoek is naar onderzoeksonderwerpen vindt genoeg van zijn gading in deze paragraaf en eigenlijk in het hele hoofdstuk.

2.7 De partitieve genitiefconstructie

Dit is een voortreffelijk hoofdstuk, deels gebaseerd op Broekhuis en Strang (1996), over woordgroepen zoals *iets leuks*. Een vrijwel uitputtende en zeer overzichtelijke beschrijving vinden we hier van de elementen die in de positie van *iets* mogen staan, elementen die in de positie van *leuks* mogen staan, en van andere syntactische constituenten die in deze constructie kunnen voorkomen. Dit levert tal van intrigerende data en onderzoeksproblemen op die de handen van de onderzoeker doen jeuken om aan de slag te gaan. Toch wreekt zich in dit hoofdstuk de keuze om A&AP te ordenen op basis van de klassieke syntactische categorieën. Als syntactische constructies als uitgangspunt waren genomen, dan zou dit hoofdstuk in het boek over partitieve constructies behandeld zijn en dan was deze constructie vergeleken met andere partitieve constructies. Dit had tot meer inzicht geleid in de systematische eigenschappen van partitieve constructies in het algemeen en de partitieve genitief in het bijzonder.

2.8 Hoofdstuk 8, 9 en 10

Over de laatste drie hoofdstukken heb ik weinig te zeggen. Uit hoofdstuk 8 blijkt dat adverbiaal gebruikte adjectieven in het Nederlands zich vrijwel geheel gedragen als hun equivalenten in andere talen. Hoofdstuk 9 gaat uitgebreid in op adjectivaal gebruikte deelwoorden (vb. *drinkende* in *drinkende dieren*) en modale infinitieven (vb. *te bekijken* in *nog te bekijken foto's*). Hoofdstuk 10 bevat een aantal interessante restverschijnselen die nog nauwelijks onderzocht zijn, zoals vaste adjectief-werkwoord-verbindingen (vb. *gek doen*, *bleek zien*), postadjectivale modificatie (vb. *groot van gestalte*, *rood van opwinding*) en de *in-het-A*-constructie (vb. *in het algemeen*, *in het wit*).

3 A&AP en de theorie

Zoals uit het bovenstaande blijkt levert de theoretische invalshoek een grote hoeveelheid nieuwe gegevens op en vaak ook een beter inzicht in de systematiek achter die gegevens. Toch blijft er met betrekking tot de rol die de theorie in A&AP speelt wel het één en ander te wensen over.

3.1 Wegcijferen van de theorie

Hoewel A&AP in hoofdstuk 2 met betrekking tot de complementen van adjectieven een nuttige inventaris toevoegt aan het materiaal in de ANS, ontstijgt dit hoofdstuk door het te veel wegcijferen van de theorie onvoldoende het niveau van de opsomming en blijft de complementatie van adjectieven een geïsoleerd, niet aan andere syntactische categorieën gerelateerd probleem. Dit is een gemiste kans. Met iets meer theorie zouden interessante onderzoeksvragen geformuleerd kunnen worden, wat belangrijk is omdat MGD uitdrukkelijk ook bedoeld is als basis voor nader onderzoek. Zo komt niet aan de orde de fundamentele vraag waarom adjectieven (en nomina) op enkele uitzonderingen na geen nominaal complement (DP) kunnen nemen, maar preposities en verba wel. Deze vraag is in de generatieve taalkunde wel degelijk gesteld; een gangbare verklaring is dat adjectieven en nomina anders dan preposities en verba geen naamval kunnen toekennen en dat DP's altijd naamval moeten krijgen.

Van belang is hier nu even niet of deze verklaring juist is. Zelfs indien onjuist biedt ze de mogelijkheid generalisaties en vraagstellingen op een overzichtelijke, interessante en samenhangende wijze weer te geven. Eén generalisatie is dat adjectieven en nomina wel met een zinscomplement (CP) maar niet met een DP-complement kunnen verschijnen, terwijl preposities wel met een DP-complement maar gewoonlijk niet met een CP-complement kunnen voorkomen. Dit volgt direct uit de aanname dat DP's naamval moeten krijgen terwijl CP's juist geen naamval mogen krijgen, zoals voorgesteld in Stowell (1981). Dit roept weer de vraag op hoe het dan zit met complementen van werkwoorden. Bij werkwoorden komen immers zowel DP- als CP-complementen voor, zodat een op naamval gebaseerde verklaring hier niet onmiddellijk soelaas biedt. Vervolgens kan geprobeerd worden een verband te leggen tussen naamvalstoekenning en de verschillende syntactische posities van DP- en CP-complementen van verba.⁶ Een klein beetje niet al te inge-

⁶ Zie Stowell (1981) en Zwart (1993) voor een op naamval gebaseerde verklaring en Barbiars (2000) voor een verklaring gebaseerd op de wisselwerking tussen syntactische structuur en semantische interpretatie.

wikkelde theorie zou hier zoveel extra's opleveren dat van de niet-generatieve taalkundige lezer wel een offer gevraagd kan worden.

3.2 Verouderde theorie

Bij het schrijven van een theoretische syntaxis van het Nederlands moet voor elke behandelde constructie een keuze gemaakt worden uit de beschikbare analyses. Het maken van zo'n keuze is vaak nogal lastig. Maatstaven zoals 'analyse X verantwoordt meer feiten dan analyse Y' zijn niet op een eenvoudige manier toe te passen, en de keuze voor een bepaalde analyse is niet alleen afhankelijk van empirische adequaatheid, maar ook van ontwikkelingen in de theorie als geheel. Meestal wordt in A&AP een bevredigende keuze gemaakt, maar soms niet.

Een verouderde theorie wordt gebruikt bij het voorstellen van PP-extrapositie als PP-over-V, dat wil zeggen rechtswaartse verplaatsing van PP over V heen, als in (9b) (A&AP:70):⁷

- (9) a Jan is altijd [_{AP} trots [_{PP} op die prestatie]] [_V geweest]
 b Jan is altijd [_{AP} trots [_{PP} ~~op die prestatie~~]_i] [_V geweest] [_{PP} op die prestatie]_i

In de theoretische discussie die momenteel gaande is over PP-extrapositie speelt de optie dat PP-extrapositie het resultaat zou kunnen zijn van rechtswaartse verplaatsing eigenlijk nauwelijks meer een rol, en dat heeft een aantal goede redenen. In de literatuur vinden we tal van eigenschappen van PP-extrapositie die linkswaartse verplaatsingen niet hebben (zie bijvoorbeeld Rochemont and Culicover 1990). Meer in het algemeen leidt de aanname dat rechtswaartse verplaatsing mogelijk is tot grote problemen (zie Kayne 1994). Bijvoorbeeld: (i) Waarom is linkswaartse verplaatsing zowel mogelijk met PP's als met DP's, maar rechtswaartse verplaatsing alleen met PP's? (ii) Waarom is linkswaartse verplaatsing in principe onbegrensd maar rechtswaartse verplaatsing niet? (iii) Waarom is extrapositie uit een eiland soms mogelijk waar linkswaartse verplaatsing onmogelijk is? De verschijnselen die met PP-over-V kunnen worden beschreven kunnen ook beschreven worden met behulp van VP-Intrapositie (Barbiers 1995) of asyndetische coördinatie (Koster 1995). Vasthouden aan PP-over-V wekt ten onrechte de indruk dat deze analyse nog altijd superieur is aan modernere analyses.

3.3 Impliciete theoretische assumpties

Het impliciet laten van theoretische aannames en redeneringen leidt er in A&AP soms toe dat de beschrijving van een verschijnsel onbegrijpelijk wordt en dat de theorie onnodig een machteloze indruk maakt. Dat geldt bijvoorbeeld voor de in hoofdstuk 2 gegeven analyse van de wisselwerking tussen extrapositie, scrambling en vooropplaatsing van PP-complementen bij adjectieven. Over vooropplaatsing wordt gezegd (A&AP:71) dat een adjectief niet vooropgeplaatst kan worden als zijn PP-complement in de basispositie blijft

⁷ De horizontale lijn duidt de basispositie van de vooropgeplaatste AP aan.

staan (10b), maar wel als de PP eerst gescrambled (10c) of geëxtraponeerd is (10d) (A&AP: 71, 74).

- (10) a Ed is nooit [_{AP} [_A trots [_{PP} op Jan]] geweest (A en PP in basispositie)
 b ?? Trots is Ed nooit [_{PP} op Jan] geweest (PP basispositie, A voorop)
 c ? Trots is Ed [_{PP} op Jan] nooit geweest (PP gescrambled, A voorop)
 d Trots is Ed nooit geweest [_{PP} op Jan] (PP-extrapositie, A voorop)

Laten we even aannemen dat de feiten zijn zoals weergegeven in (10) (zie verderop voor een andere kijk op de zaak). A&AP stelt dat in (10c) en (10d) het adjectief [trots] slechts schijnbaar in zijn eentje vooropstaat. In werkelijkheid staat er een hele constituent AP voorop en in die AP zit nog het spoor van de PP die in (10c) naar links gescrambled is en in (9d) naar rechts geëxtraponeerd. Met andere woorden: (10c) is afgeleid van (11a), en (10d) is afgeleid van (11b):

- (11) a Ed is [_{PP} op Jan]_i nooit [_{PP} [_P trots t_i]] geweest
 (10) c [_{AP} [_A trots t_i]] is Ed [_{PP} op Jan]_i nooit _____ geweest
 (11) b Ed is nooit [_{AP} [_A trots t_i]] geweest [_{PP} op Jan]_i
 (10) d [_{AP} [_A trots t_i]] is Ed nooit _____ geweest [_{PP} op Jan]_i

Door de gebruikelijke theoretische aannames en redenering impliciet te laten, blijven twee dingen in deze analyse raadselachtig: (i) Waarom moet de PP gescrambled of geëxtraponeerd worden om vooropplaatsing van alleen het adjectief mogelijk te maken?, en (ii) Waarom is het nodig om aan te nemen dat scrambling en extrapositie verplaatsingsoperaties zijn die een spoor achterlaten?

Het antwoord op deze vragen is eenvoudig te geven door één aanname expliciet te maken: een woordgroep, zoals de AP [trots op Jan], kan vooropgeplaatst worden, maar de kern van een woordgroep, zoals het adjectief [trots], niet. Dit verklaart het contrast tussen (12) en (10b). In (12) is de hele AP vooropgeplaatst, in (10b) is alleen de kern vooropgeplaatst.

- (12) [_{AP} Trots op Jan] is Ed nooit [_{AP} ~~trots op Jan~~] geweest
 (10) b ?? [_A Trots]_i is Ed nooit [_{AP} ~~trots~~ [_{PP} op Jan]] geweest

De complexe verplaatsingsanalyse van (10c) en (10d) verklaart dan waarom in die zinnen [trots] wel in zijn eentje voorop kan staan maar in (10b) niet. In (10c,d) is niet de kern van AP vooropgeplaatst, maar de hele woordgroep AP die bestaat uit de adjectivale kern [trots] en het spoor van PP.

Is zonder expliciete weergave van deze aanname de analyse al niet goed te begrijpen, als tot slot ook nog de feiten in (13) worden gepresenteerd (A&AP:80), dan komt de hele analyse op losse schroeven te staan.

- (13) a [Trots]_i is Jan er_i niet t_j [_{PP} op t_i]
 b * [_{AP} Trots [_{PP} op t_i]]_j is Jan er_i niet t_j
 c Jan is er niet [erg mee ingenomen]
 d * [Erg mee ingenomen]_i is Jan er niet t_j
 e * Jan is er niet mee erg ingenomen
 f [Erg ingenomen]_i is Jan er niet mee t_j

Volgens A&AP zou zin (13a) ongrammaticaal moeten zijn, want de achtergebleven PP is niet gescrambled of geëxtraponeerd; (13a) zou daarom een geval van vooropplaatsing van de kern van een woordgroep moeten zijn. Daarentegen zou (13b) juist grammaticaal moeten zijn, want PP gaat met A mee naar voren. De volgorde in (13c) is goed en zou daarom de basis moeten kunnen zijn voor verplaatsing van de constituent tussen vierkante haken, maar dat leidt tot ongrammaticaliteit, zoals (13d) laat zien. De volgorde in (13e) is ongrammaticaal en zou daarom niet de basisvolgorde moeten kunnen zijn voor verplaatsing van de constituent [erg ingenomen]. De resulterende volgorde, (13f) is echter wel degelijk grammaticaal. De lezer lijkt op grond van deze feiten slechts één oordeel te resten: de theoretische taalkunde kan feiten als die in (10) en (13) nog niet adequaat verantwoorden. En dat wordt in A&AP min of meer erkend.

Staan we er echt zo slecht voor? Neen. Allereerst had er duidelijker op gewezen moeten worden dat de (on)grammaticaliteit van zin (10b) *Trots is Ed nooit op Jan geweest* sterk afhangt van intonatie. Het probleem met deze zin lijkt te zijn dat vooropplaatsing van alleen het adjectief focus op het adjectief afdwingt, waardoor het adjectief de status van contrastieve informatie krijgt en de rest van de zin in presuppositie is. De rest van de zin moet dan juist geen focusaccent krijgen. De PP staat binnen de VP echter in de ongemarkeerde positie voor zinsfocus en wordt daardoor bij voorkeur opgevat als nieuwe informatie. Een manier om de PP toch onderdeel van de presuppositie te maken is door hem in een daarmee corresponderende syntactische positie te zetten door middel van scrambling of extrapositie, zoals in (10c,d). Het is echter ook mogelijk PP binnen de VP te laten staan en toch in presuppositie te krijgen door de zin een gemarkeerde intonatie te geven, bijvoorbeeld door alles na *trots* te deaccentueren, of door een extra focus op *nooit* te leggen. Met zo'n gemarkeerde intonatie is de zin voor veel moedertaalsprekers inclusief mijzelf volkomen acceptabel.

Als zin (10b) wel grammaticaal is, dan is het vooropplaatsen van alleen het adjectief kennelijk toch mogelijk zonder dat het PP-complement eerst uit de AP verplaatst wordt. De grammaticaliteit van (13a) is dan ook geen probleem meer: door R-pronominalisatie en verplaatsing van het R-pronomen staat het informatieve deel van de PP (namelijk het R-pronomen) in (13a) in presuppositie, zoals vereist is.

De ongrammaticaliteit van (13b) en (13d) is een instantie van een probleem dat niet speciaal iets te maken heeft met de aanwezigheid van een adjectief. Het is in het algemeen onmogelijk om een gestrande prepositie over zijn R-antecedent heen te verplaatsen (Den Besten 1999): **[_{VP}[_{PP} Aan t_i] denken]_j zal Jan er_i niet t_j* en **[_{PP} Aan t_i]_j zal Jan er_i niet t_j denken*. Waarom dit met PP's onmogelijk is terwijl VP's met een DP-spoor erin wel over het antecedent van het DP-spoor heen kunnen verplaatsen (*[_{VP} t_i gelezen]_j heeft hij [_{VP} het boek_i] gisteren niet t_j*) is een belangrijke vraag, maar niet één die in het kader van een betoog over adjectivale complementatie per se moet worden opgelost.

De verwachting dat (13f) ongrammaticaal zou moeten zijn omdat de structuur waarvan deze is afgeleid zelf al ongrammaticaal is, berust op de impliciete aanname dat grammaticale structuren alleen maar afgeleid kunnen worden van andere grammaticale structuren. Of deze aanname juist is, is een open vraag, maar ze staat wel op gespannen voet met de in de generatieve syntaxis gangbare aanname dat structuren veelal pas grammaticaal worden na verplaatsing. Zo kan het direct object in een passieve zin niet in zijn basispositie blijven staan omdat het daar geen naamval kan ontvangen (**Was eaten the cake*). Passieve zinnen zijn volgens de gebruikelijke analyse dus afgeleid van “ongrammaticale” basisstructuren.

Zin (13f) hoeft overigens helemaal niet afgeleid te worden van de ongrammaticale zin (13e). Het kan ook op de volgende wijze:

- (14) Uitgangsvolgorde: _____ is Jan er niet mee ingenomen
 Vooropplaatsing van VP: [VP ingenomen] is Jan er niet mee _____
 Adjunctie van *erg* aan VP: [VP erg [VP ingenomen]] is Jan er niet mee _____

De laatste stap, adjunctie aan een reeds verplaatste constituent, is onafhankelijk gemotiveerd. In Lebeaux (1983) en Chomsky (1995) wordt overtuigend beargumenteerd dat de afwezigheid van verplichte reconstructie (van een relatiefzin) het gevolg moet zijn van aanhechting van die relatiefzin aan een DP nadat die DP verplaatst is.

De situatie blijkt dus heel wat minder hopeloos voor de theoretische taalkunde als de gemarkeerdheid van (10b) op de juiste waarde wordt geschat. Zin (13a) is dan niet langer een probleem. Zin (13f) is ook geen probleem meer onder de zojuist gepresenteerde analyse, en (13b) en (13d) zijn onderdeel van een veel algemener, nog niet goed onderzocht probleem.

De enige prijs die hier, voor zover ik kan nagaan, betaald moet worden, is dat moet worden toegelaten dat een adjectief, dat wil zeggen de kern van een woordgroep, vooropgeplaatst kan worden, hetgeen in strijd is met de aanname dat alleen woordgroepen in zijn geheel voorop kunnen staan. Deze laatste aanname is onderwerp van discussie geweest (cf. Hoeksema 1991 versus Bennis 1991), en die discussie laat zien dat de evidentie voor de stelling dat alleen woordgroepen voorop kunnen nogal dun is. Bovendien volgt de onmogelijkheid van vooropplaatsing van een hoofd in veel gevallen uit andere principes. Het lijkt me dan ook redelijk deze prijs te betalen voor een tamelijk overzichtelijke en eenvoudige analyse van de distributie van PP-complementen van adjectieven. Daarmee vervalt tevens de noodzaak om aan te nemen dat PP-extrapositie en PP-scrambling gevallen van verplaatsing van PP zijn, een prettige bijkomstigheid want de verplaatsingsanalyse van PP-scrambling en PP-extrapositie is hoogst controversieel.

Het voorbeeld in deze paragraaf dient als illustratie van de wenselijkheid om in A&AP (en MGD) theoretische assumpties en redeneringen vaker expliciet weer te geven. Dit is meestal best mogelijk zonder de introductie van een heel theoretisch apparaat. Het komt de begrijpelijkheid van de beschreven analyse ten goede, vergroot het inzicht in het taalstelsel en geeft een getrouwer beeld van wat de theorie vermag.

4 Conclusie

A&AP is een flinke stap vooruit in de richting van het voor alle taalkundigen toegankelijk maken van beschikbare syntactische kennis. Het biedt veel materiaal dat niet in traditioneel werk zoals de ANS te vinden is. De zelfgekozen beperking van een theorieneutrale beschrijving leidt op sommige plaatsen tot problemen met de inhoud en de presentatie. De gesignaleerde tekortkomingen nemen niet weg dat we hier te maken hebben met een belangrijk werk dat uitermate geschikt is als basis voor verder syntactisch onderzoek maar ook voor toepassingen. A&AP zal echter pas goed tot zijn recht komen wanneer het is ingebed in het grotere geheel van de Modern Grammar of Dutch.

Bibliografie

Algemene Nederlandse Spraakkunst. **W. Haeseryn e.a. (1997)**. Groningen: Martinus Nijhoff Uitgevers.

ANS: zie Haeseryn e.a. (1997).

Barbiers, S. (1990). Telwoorden, adjectieven en lege NP's. Doctoraalscriptie, Universiteit Leiden.

Barbiers, S. (1991). Adjectives as auxiliaries of the noun phrase. In: R. Bok-Bennema en R. van Hout (red.), *Linguistics in the Netherlands 9*. Amsterdam: John Benjamins, 13-24

Barbiers, S. (1995). *The Syntax of Interpretation*. (= HIL Dissertations, 14). Den Haag: HAG Publications. Diss. Universiteit Leiden.

Barbiers, S. (2000). The right periphery in SOV-languages: English and Dutch. In: P. Svenonius (red.), *The derivation of VO and OV*. Amsterdam: John Benjamins, 181-218.

Bennis, H. (1991). Theoretische aspecten van partikelvooropplaatsing II. *TABU* 21, 89-95.

Besten, H. den (1999). Remnant XP-movement. Lezing tijdens de LOT/ZAS Workshop Remnant Movement, F-movement and their implications for the T-model. Potsdam, 24-25 juli 1999.

Broekhuis H. en H. van Riemsdijk (1998). Een grammatica voor taalkundigen: A Modern Grammar of Dutch. *Nederlandse Taalkunde* 3, 282-290.

Broekhuis, H. en A. Strang (1996). De partitieve genitiefconstructie. *Nederlandse Taalkunde* 1, 221-238.

Cinque, G. (1999). *Adverbs and Functional Heads*. New York, Oxford: Oxford University Press.

Chomsky, N. (1995). *The Minimalist Program*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.

Haan, G. de (1976). Regelordening en domeinformuleringen op transformaties. In: G. Koefoed en A. Evers (red.), *Lijnen van taaltheoretisch onderzoek, Een bundel oorspronkelijke artikelen aangeboden aan prof. dr. H. Schultink*. Groningen: H.D. Tjeenk Willink.

Hoeksema, J. (1991). Theoretische aspecten van partikelvooropplaatsing. *TABU* 21, 18-26.

Hoekstra, T. (1988). Small Clause Results. *Lingua* 74, 101-139.

- Jackendoff, R. (1972).** *Semantic Interpretation in Generative Grammar*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Kayne, R. (1994).** *The Antisymmetry of Syntax*. Cambridge, Mass.: The MIT Press.
- Kester, E.-P. (1996).** *The Nature of Adjectival Inflection*. Dissertatie OTS, Universiteit Utrecht.
- Koster, J. (1995).** *Extraposition as Coordination*. Lezing gehouden op de Vrije Universiteit Amsterdam, juni 1995.
- Lebeaux, D. (1983).** A distributional difference between reciprocals and reflexives. *Linguistic Inquiry* 14, 723-730.
- Rochemont, M. en P. Culicover (1990).** *English focus constructions and the theory of grammar*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Stowell, T. (1981).** *Origins of Phrase Structure*. Dissertatie MIT.
- Zwart, J-W (1993).** *Dutch Syntax: A minimalist Approach*. Dissertatie, Rijksuniversiteit Groningen.